WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
Puh. (09) 7740 100
www.wwf.fi

Eduskunta **17.6.2010**

Suuri valiokunta

ASIA: Asiantuntijalausunto: valtioneuvoston selvityksestä E 30/2010 vp, yhteisestä maatalouspolitiikan tulevaisuudesta: julkinen keskustelu vuoden 2010 jälkeistä aikaa koskevasta politiikasta ja Suomen kannoista.

Yhteisellä maatalouspolitiikalla on keskeinen merkitys luonnonvarojen kestävän käytön kannalta. WWF kiittää mahdollisuudesta tuoda tiettäväksi näkemyksensä politiikan tulevaisuudesta ja kommentoida Suomen kantoja.

WWF:n näkemys Suomen kannoista

Monet Suomenkin kannoissa mainitut asiat ovat myös WWF:lle tärkeitä. Suomen huomio yhteiskunnallisesti merkittävien julkishyödykkeiden tuotannon turvaamisesta maatalouspolitiikan tukitoimen avulla, kuten maatalouden ympäristöhyöty luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä, on vahvasti WWF:n näkemyksen mukainen. Myös WWF arvostaa Suomen omavaraisuutta elintarviketuotannossa ja näin ollen Suomi on hyvä pyrkiä pitämään LFA-luonnonhaittakorvauksen tukikelpoisena alueena. WWF on myös samaa mieltä tilatukijärjestelmän läpinäkyvyyden parantamisesta.

Suomen kannassa listatut asiat ovat monin osin hyväksyttäviä. WWF kuitenkin toivoo, että kun Suomen kannoista keskustellaan EU-tasolla, viestit eivät typisty esimerkiksi epäsuotuisten alueiden tukijärjestelmää koskevaksi lobbaukseksi. Suomen tulee pyrkiä vaikuttamaan yhteisen, entistä ympäristöystävällisemmän maatalouspolitiikan tulevaisuuteen koko Euroopan Unionin alueella. Suomen on myös aktiivisesti vaadittava, mahdollisesti yhdessä muiden rantavaltioiden kanssa, EU:n Itämeristrategian tavoitteiden huomioimista maatalouden ympäristökuormituksen vähentämisessä uudistetun tukipolitiikan keinoin.

Suomen kannoissa on ristiriitaisuutta ja epäselkeyttä. Samanaikaisesti kun toistuvasti ja voimallisesti korostetaan maaseudun kehittämisen ja ympäristötukijärjestelmän tärkeyttä ja tukijärjestelmän kehittämistä, toisaalta myös vaaditaan rahoituksen tapahtuvan edelleen kahden pilarin kautta ja asetutaan Neuvoston piirissä ’vanhoilliseen’ leiriin (mm. F, D, ITA, GRE, CYP, IRL, FIN). Tämä ryhmittymä vaatii pääosin vanhan järjestelmän säilyttämistä liberaalimman maatalouspolitiikan kannatuksen sijaan. Niin sanotun Tukholman klubin (S, DK, NL, UK, CZ) muutoshenkisissä näkemyksissä maatalouden suorista tuista tulisi taas asteittain luopua ja markkinoiden sääntelyä vähentää.

Suomen kannoista on tulkittavissa halu säilyttää ns. kahden pilarin järjestelmä, mutta samalla panostaa jatkossa entistä enemmän julkishyödykkeiden tuottamiseen julkisin varoin. EU:ssa on kuitenkin paineita maatalouspolitiikan budjettiosuuden voimakkaaseenkin laskuun ja vanhoillisemmat näkemykset ovat todennäköisimmin tällöin kakkospilarista tehtävien leikkausten kannalla. Tämän vuoksi on tarpeen nähdä Suomen ehdotus esim. varojen prosentuaalisesta jaosta eri pilareiden välillä. Osa ryhmittymistä haluaa todennäköisemmin pitää kiinni suorista tuista ja markkinoiden sääntelystä, ympäristötukea voimakkaammin. Suomen on hyvä erottautua tästä näkemyksestä ja tehdä se myös Suomen kannoissa selväksi, koska Suomi on kantojensa mukaan ajamassa myös uudistettua ”vihreämpää” yhteistä maatalouspolitiikkaa. Suomen kanta on siis liiallisesti kaikkiin suuntiin syleilevä ja halu säilyttää asiat nykyisellään paistaa läpi. WWF peräänkuuluttaa terävämpiä kantoja ja selkeämpiä etukäteen annettuja linjauksia mahdollisissa valintakysymyksissä.

WWF:n kannat

WWF ei ole ajamassa maataloustukiin käytettävien kokonaissummien leikkauksia. Vaadimme kuitenkin täysin uudenlaista rahoitusmallia ja sopimusta viljelijöiden ja yhteiskunnan välillä (A Common Environment and Rural Policy, ladattavissa: www.panda.org/baltic). Erillisistä rahoituspilareista tulee luopua ja julkisin varoin tulee tuottaa ainoastaan julkishyödykkeitä. Maataloustuotanto tarvitsee myös uudet kaikkia sitovat ympäristönormit (Kuva 1). Ruoantuotanto ei ole julkishyödyke, koska sen tuotannosta vastaavat markkinat.

WWF:n näkemyksen mukaan nykyinen maatalouspolitiikka ei toteuta tehokkaasti sen laillisesti sitovia tavoitteita. Nykyisen maatalouspolitiikan tarjoama taloudellinen tuki ei myöskään tavoita riittävästi yksittäisiä viljelijöitä vaan päätyy teollisen maataloustuotannon tukemiseen tämän alan suurten yritysten voitoiksi.

Nykyisessä politiikassa ei ole riittävän vahvaa linkkiä maankäytön vaatimuksiin tai yleishyödykkeiden tuottamiseksi yhteiskunnalle ja veronmaksajille eli tukien rahoittajille. Veronmaksajat vaativat ja ansaitsevat yhteisten varojen toimivan ja tehokkaan käytön. EU:n kansalaiset odottavat, että heidän elintarvikkeensa tuotetaan korkeimpien ympäristöstandardien mukaisesti. Tämän rinnalla he toivovat ruoan olevan terveellistä, maukasta ja turvallista sekä lähtöisin tuotanto-oloista, joissa työtekijöiden sosiaaliset olot ovat hyvät.

Markkinavoimat ovat riittäviä takaamaan ruoan tuotannon. Siksi suoria tuotantoon sidottuja tukia ei tarvita. Nykyisellään ne kuitenkin muodostavat Yhteisössä maataloustukien pääosan. Markkinat eivät tue puhtaan ympäristön ja elinvoimaisen lajiston säilymistä tai palauttamista. Tämän vuoksi tarvitsemme näiden yleishyödykkeiden osalta julkisen toimeenpanon ja rahoituksen. Maatalous nykymuodossaan ei kykene ylläpitämään Eurooppalaisen maaseudun ekosysteemipalveluiden ja yhteisen hyvän, kuten puhtaan ympäristön, tarjontaa. Viljelijöiden ei kuitenkaan voi olettaa tuottavan yhteiskunnan ja kansalaisten vaatimia yleishyödykkeitä ja ekosysteemipalveluita omalla kustannuksellaan, vaan tähän on oltava olemassa tukijärjestelmä, joka palkitsee samoista toimenpiteistä tasapuolisesti eri puolilla unionia. On siis tarpeen jatkossakin säädellä keskitetysti maankäyttöä ja ruoantuotannon ympäristövaikutuksia.

Ainoastaan kansallisen tason kontrolli ekosysteemipalveluissa johtaa mahdollisesti suuriin eroihin valtioiden ja maantieteellisten alueiden välillä ja ympäristön tila voi jäädä liian vähälle huomiolle. Nopeuttaaksemme Euroopan maatalouden muuttumista kestävämpään suuntaan luonnonvarojen käytön suhteen, tarvitaan edelleen EU-tason yhteinen ohjauspolitiikka jonka voimistamiseen Suomen tulisi aktiivisesti yrittää vaikuttaa. Yhteisen maatalouspolitiikan korkean tason tavoitteet tuleekin modernisoida ja työkalut rakentaa näiden mukaisiksi. Tarvitsemme uudenlaisen sopimuksen maanviljelijöiden ja yhteiskunnan välille. Siinä tukimaksut on sidottu nimenomaan yleishyödykkeiden tuottamiseen. Viljelijä voi olla jatkossa myös ympäristönhoitaja pääosin markkinavetoisen ruoantuotannon rinnalla.
EU:n Itämeristrategian kautta odotamme uudistetun politiikan suuntaavan huomiota alueen erityisongelmiin tuotantoon sovellettavien voimakkaampien ympäristönormien kautta. Haluaisimmekin erityisesti mainita nykyisen maatalouspolitiikan kykenemättömyyden neutralisoida maatalouden vesistökuormitus tuotannon ohjauskeinojen kautta. Itämeren valtava rehevöitymisongelma olkoon yhtenä osoituksena tästä.

Yhteisiä varoja ei käytetä riittävän tehokkaasti. On tärkeää huomata, että nyt maksamme ensin ympäristöä kuormittavasta tuotannosta ja sen jälkeen maksamme jälkijättöisestä vesiensuojelusta ja jo synnytettyjen haittojen kompensoinnista. Tuotannon tulee tukien kautta olla minimivaatimuksiltaan (ravinteiden kierrätys jne) suoraan ’nollakuormitukseen’ tähtäävää. Tukitoimenpiteiden kirjon tulee olla laaja maatieteellisesti erilaisten ympäristöhaasteiden vuoksi, mutta niiden pääpainon tulisi olla peltotoimenpiteissä ja ympäristöystävällisissä viljelykäytännöissä. Pellon ulkopuoliset toimenpiteet, kuten suojavyöhykkeet ja kosteikot ovat tärkeitä mutta ongelman eli kuormittavan ja monimuotoisuutta vähentävän tuotantotavan jälkihoitoa.

EU-tason asetusta pitäisi perustavanlaatuisesti muuttaa niin että myös hyvin tehdystä ja ympäristön huomioon ottavasta työstä ja sen jatkamisesta voitaisiin maksaa enemmän. Tuet eivät siis saisi suosia alueita tai tiloja joissa on ensin aiheutettu välinpitämättömällä toiminnalla merkittäviä ympäristöhaittoja, joita sitten pyritään tukitoimenpitein korjaamaan.

WWF haluaa esitellä uuden visionsa ’Yhteisestä ympäristö- ja maaseutupolitiikasta’ (’Common Environment and Rural Policy’). Tämä on kuvailtu ja ladattavissa osoitteessa: www.panda.org/baltic

WWF for a living planet®

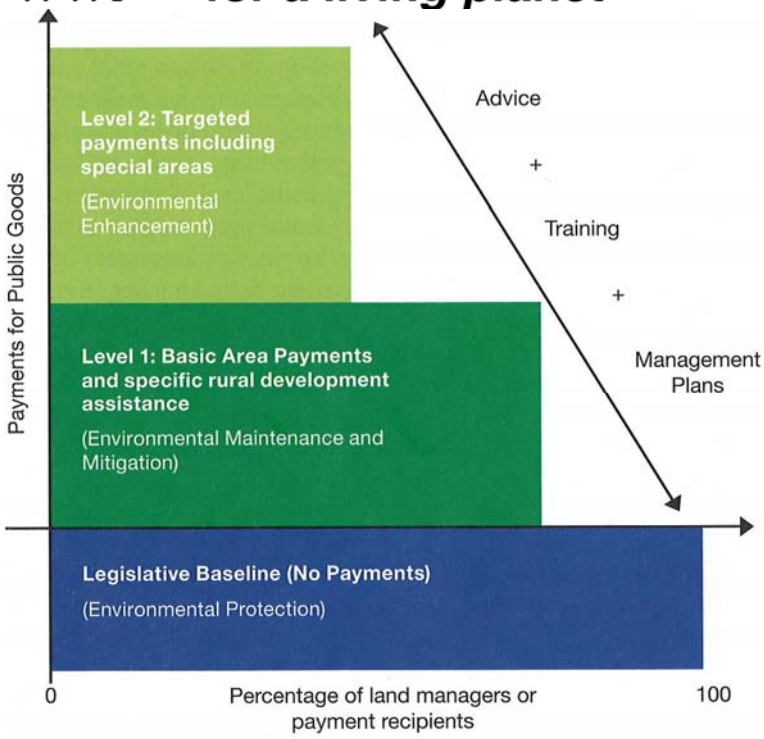

Components of a Common Enviroment and Rural Policy

Kuva 1. Yksinkertaistettu WWF: malli, jossa kuvataan uudenlaista rahojen jakoa.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto

Jari Luukkonen
suojelujohtaja

Sampsa Vilhunen
meriohjelman päällikkö